

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 17.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 25. apríl 1933.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævnarstøðum og skrivstovu. Telf. 143.

7. árg.

Lóg

fyri

Suðurstreymoyar Javnaðarfelag.

Gr. 1.

Felagsins endamálið er:

1) at starvast fyri at gera fólk kunnug við endamálið Javnaðarmanna, soleiðis sum skrásett er í stevnuskrá flokksins, samsvarandi samfelagskeruna um broytan av samfelagsskipanini sum Karl Marx hevur fyriskipað í sínum kerugreinum.

2) at samla alt hitt virkandi fólk í Foroyum til eina felagsheild, til stríð fyri fólksins politiska og peningaliga frælsi. Felagið skal eisini uttanfyri sitt umdømi virka fyri javnaðarstevnu, og gera sín ávirkan galdandi um allar Føroyar við uppstilling av álitissmum til lógtings-, sóknarstýris- og ríkisdagsval og onnur almenn umboð.

Gr. 2.

Limur kann ein og hvør gerast, ið hevur fyllt 18 ár og vil fylgja felagsins lógum og stevnuskrá Javnaðarmanna. Unglingar undir 18 ár kunnu gerast limir, men rinda einki limagjald og eiga ikki atkvøðisrætt á fundum.

Gr. 3.

Limagjaldið er 1 kr. um fjóðringsárið. Kvinnur rinda hálvt limagjald. Sjúkur limur rindar einki limagjald.

Gr. 4.

Felagsins stjórn, ið skipast av 7 monnum við 2 tiltaksmönnum, ið valdir verða á ársaðalfundi, eru: 1 formaður, 1 næstformaður, 1 skattmeistari og 4 aðrir stjórnarlimir. Skattmeistarinn rökir eisini skrivarastarv, um ikki stjórnin kemur ásamt um annað. Stjórnin eigur heimild til sjálf at velja sær skrivara. Formaðurin verður valdur einseris. Somuleiðis skattmeistarinn. Næstformaður verður hann, ið fær flest atkvøður í triðja vali; teir ið næstir honum eru, verða stjórnarlimir og tiltaksmenn.

Gr. 5.

Skattmeistarinn framleggur hin av stjórnini góðkenda roknskapin fyri ársaðalfundin.

Gr. 6.

Skrivarin ferir felagsins fundarbók, og verða allar fundir og allar fundarsamtaldir skrivaðar í fundarbókina.

Gr. 7.

Stjórnin heldur fund, tá ið formaðurin ella minst 2 stjórnarlimir skilja, at tørvur er til tess, eins og stevnt verður til felagsfund, so tíðum krevst at viðgera

dagsins spurningar. 20 limir kunna altíð skrivliga krevja fund, tá ið dagsskrá verður kunnigjörd. Tá skal felagsfundur haldast eina ferð um mánaðin. Ársaðalfundur skal haldast eina ferð um árið, á Tretlandi (6. januar) og kunngerast við minst 8 daga fyrirvarni, soleiðis sum stjórnin heldur tað vera hentast og biligast. Um stjórnarlimur ikki møtir á 5 fylgjandi stjórnarfundum, og tó er heima, er hann farin út úr stjórnini og fyrsti tiltaksmaður verður tilkallaður.

Formaðurin leiðir felagsins fundir og stjórnarfundir og fyriskipar dagsskránni.

Gr. 8.

Adalfundurinn hevur hægsta vald, og verða allar avgerðir avgjördar við vanligum meiriluti. Tá ábyrgist hvørjum einstakum felagslimi, at taka við teim stovrum, ið felagið leggur á teir, eins og at styðja flokkin við at vera álitissmenn og stillarar við øll almenn val og at møta við valborðið. Limur, ið sigur seg undan hesari ábyrgd, hevur sjálvur sett seg uttanfelags og uttanflokks.

Gr. 9.

Felagið stendur sum deild í FØROYA JAVNAÐARFLOKKI, ið stendur óheftur av øllum út-lendskum politiskum flokkum. Tá skulu einstaklingar ið standa innanfelags, eiga heimild til at hava samband við bæði II og III «Internasjonell» gjøgnum Danmark, Island og onnur lond, og eisini beinleiðis.

Gr. 10.

Uppskot til lógbroytingar, ið bert kunnu framsetast á ársaðalfundi, skulu vera formanninum ella stjórnini í hendi 14 dagar undan ársaðalfundi.

Gr. 11.

Hesar lógir komu í gildi 14. apríl 1933. Tær gomlu lógir felagsins eru samfíðar settar úr gildi.

Hesar lógir vóru framlagdar á aðalfundi 19. mars 1933, og einmælt samtyktar á eykaaðalfundi 14. apríl 1933.

Tórshavn, 18. apríl 1933.

Stjórnin:

M. S. Viðstein, P. K. Mouritsen, formaður, skattmeistari.
J. H. Rubeksen. Rubek Rubeksen.
Trond Hansen. H. B. Arge.
H. M. Jacobsen.

Jørðin.

Tað verður ofta tosað og skrivað um jørðina, sum danskurin skal eiga her í Foroyum, hvussu órætt tað er, at hon skal liggja á fremmandum hondum. Eg skal ikki koma inn uppá, hvussu rætt ella órætt tað er, men eg meini, at kongsjørðin er ikki rætt skipað viðvíkjandi stóðdina, tey ymisku festini hava. Summi eru ov stór og summi ov smá, og hetta ger — hvørt á sín hátt — at jørðin ikki verður arbeidd so, sum hon eigur.

Teir bondur, sum sita við teim stóru gørdunum, fáa ikki arbeitt teir, tí teir hava ov nógv jørð at arbeiða í, og hon kemur av teirri grund at liggja í mosa, sum Niclas Niclasen segði við suðuroyingar, tá hann brigðaði teimum mosatúgvurnar har suðuri. — Tað hevði hóskað betri, um hann segði hetta við sínar partamenn í tí bygd, har hann segði tað um suðuroyingar.

Av tí, at jørðin kemur at liggja í mosa, verður her eitt tap fyri samfelagið, og meini eg her má lógtingið gera nakað. Tað er uttan skil, at kongsbondurnir skulu sita við so nógvri jørð, at hon verður at liggja í mosa og órokt av tí, at teir ikki eru forir fyri at fáa hana arbeidda. Og nú vil eg spyrja: Er tað ikki ein ella annar embætismaður her á landi, hvørs plikt tað er at ansa eftir, at kongsgarðarnir verða væl umsitir, ella kunna kongsbondurnir hagraða jørðina, sum teir sjálvir vilja? Hetta mátti ikki kunna hendir til!

Tó at jørðin liggur í mosa og ikki verður arbeidd, er tað her úti á bygd næstan ikki møgult at fáa jørð til traðir, og í hvussu er verður tað meiri og meiri forført. Her er eisini tað fyri okkara lógting at gera, at lata teir menn, sum vilja arbeiða, fáa hesa jørð at leggja inn istaðin fyri, at hon liggur í órokt og mosagrør. — — —

Jørðin verður nógv ov lítið arbeidd, og hvussu skal hon eisini verða tað, tá bondurnir, ið hvussu er einkultir, skulu vera á sjónum hvønn dag nakar er, serliga um várið. Hetta ber ikki til, hvussu skal ein bóndi kunna rokja bæði land og sjógv, so ikki annar parturin lúður vansa. — Skal hann rokja sjógvn til fullnar, kemur jørðin til at liggja í órokt, og hetta verður eitt tap bæði fyri hann sjálfan og fyri landið, og vit hava ikki ráð til at lata jørðina liggja. Hon skal arbeidast, um hon skal geva nakað av sær, hvat eisini sæst av, hvussu var

fyrr og er nú. Meðan ein garður fyrr t. d. kundi hava 10—12 neyt, hevur hann ikki meir enn hylvina nú; men her er at siga, at fyrr var fólk til at arbeiða garðarnar, og tað er ikki nú, tí nú er ómøgult at fáa húskallar.

Jørðin verður ikki arbeidd, tí bóndin kann einki munagott gera einsamallur, og húskallar fæst ikki longur, til at lona nógvum fólkum gevar jørðin ikki nóg mikið av sær. —

Skal nakað fáast burtur úr jørð okkara, má eitt annað skil koma á, jørðin má koma fleiri til gagns, so hon verður arbeidd og ikki longur liggur í órokt. Her má eitt arbeidd til, so ikki eitt petti verður eftir av tí, dyrkast kann, sum ikki verður gjørt til bœ. — Men einki gerst, fyrr enn okkara lógting tekur sakina í sína hond og fær eitt annað lag á. Og her er tað, at vit javnaðarmenn mugu gera tað stóra arbeiddi fyri land og fólk at seta okkara menn inn allastaðni, á ting og í bygdastýri. Tí sum nú er kann ikki verða við at ganga, ein onnur skipan má fáast á. —

Vágamaður.

Martin Andersen Nexø: Pelle Erobreren.

Hvis der nogensteds findes en Bog, som enhver Socialdemokrat skal og bør læse, saa er det »Pelle Erobreren«. — Bogen ender med disse Ord: «... Jeg tror nu ikke, du faar Arbejderne til at tage den for en rigtig Bog, det er det hele altfor kendt og almindeligt til.»

»De skal gribe efter den — og græde af Glæde og Stoltthed over at finde sig selv i den. Kanske opkalder de ogsaa deres Børn efter den af bare Taknemmelighed!« —

»Pelle Erobreren« er Romanen om vor Tids Lykkeker: Barnet fra Underklassen, der gaar sejrrigt gennem Livet — ikke ved at forlade sine egne, men ved at vokse med dem. Det er en monumental Roman om Vilje og Fremgang — en lys Bog, selv om den ikke gaar udenom Livets Skyggesider, en uforglemmelig Bog, fordi dens Skikkelser er Børn af en stor Digters Hjerter.

»Pelle Erobreren« er en af de faa internationalt berømte danske Boger, og ligesom Forfatteren lader Pelle erobre Lykken, har »Pelle« erobret Verden for sin Forfatter. —

Martin Andersen Nexø er født i København, hvor han voksede op dels i en Lejekaserne paa Christianshavn, dels i Lægeforeningsens Boliger paa Østerbro. I hans ottende Aar flyttede Familien til Bornholm, hvor Faderen var fra. For sin Konfirmation hjalp Nexø sin Fader i

Stenbruddet og var Vogterdreng om Sommeren. Efter Konfirmationen var han et Aar Karl paa Landet, kom saa i Skomagerlære, men opgav af Friluftstrang Haandværket, da han var udlært, og blev Murerhaandlanger. Han kom paa Højskole og senere paa Grund af Sygdom paa Rejse til Italien og Spanien. Nogle Aar virkede han som Lærer. Hans literære Produktion omfatter saavel Romaner som Fortællinger og et enkelt Skuespil. Hovedværket er stadig »Pelle Erobreren«. I denne store 4-Binds Roman om en dansk Arbejders Kamp og Udvikling viser han sine Evner i fuld Udfoldelse. Med samme indtrængende Virkelighedsroskab og Menneskeforståelse skildrer han Livet mellem Smaafolk paa Landet, i den bortgæmte Købstad og Storbyen med dens Mangfoldighed af Skæbner og Tildragelser.

Martin Andersen Nexø fortæller i sine Boger først og fremmest om dem, der maa kæmpe, og som har det ondt, men han gør det ud fra en bred Menneskelighed, som her vundet han Læsere inden for alle Læjre, og som har gjort ham til en af de til fremmede Sprog hyppigst oversatte danske Forfattere. Han har sin Plads ved Siden af Henrik Pontoppidan, Jeppe Aakjær og Johannes V. Jensen, og den, der ikke har læst »Pelle Erobreren«, er gaaet uden om en udmøntelig Kilde til Berigelse og Livsvidsom.

I den nye billige Udgave af »Pelle Erobreren«, som nu er udkommet, er samlet Romanens fire, hver for sig store Dele: »Barndom«, »Læreaar«, »Den store Kamp«, »Gryet«. Pelle, dens Hovedperson, er ikke et sygt eller sært Individ, men Typen paa et helstøbt, sundt Menneske. Han er Søn af en svensk Landarbejder, der efter sin Kones Død udvandrede til Bornholm, og Bogens første Del handler om Pelles Barndom. Skønt han kommer ud for meget ondt, ogsaa raat, og Forfatteren ingen Steder søger at besmykke, efterlader den første Del et lyst Indtryk i Læserens Sind. Det skyldes først og fremmest Skildringen af Pelles Far, Lasse, der er en af de elskeligste Skikkelser, dansk Literatur har skabt. I Bogens anden Del er Pelle kommet i Skomagerlære inde i en lille bornholmsk Købstad. Læseren kommer til at opleve det gamle Haandarbejdes Undergang i Kampen med Maskinarbejdet, og han møder en hel Række Typer: Byens Smaamestre, Kammeraterne paa Værkstedet, den færende Svend Garibaldi og især Arbejdersgeniet »Kraften«, hvortil Digteren synes at have laant Træk fra sin egen Far. Fra Bornholm flytter Pelle til København, og Romanens tredje Del fortæller om hans Deltaelse i det faglige Organisationsarbejde. Under den store Lock-out — Forfatteren har haft et nærliggende Forbillede i Tildragelserne i 1899 — er Pelle